

BEVEZETÉS

Egyik barátom – aki két gyermekes, boldog családapa – mesélte el: komolyan felmerült benne a kérdés a jegyeskurzus idején – mit érthet a kurzust tartó pap a házassághoz? Miért egy olyan ember beszél a házasságról, aki nem él benne, akinek nincs tapasztalata róla? Később, már családos emberként és rendszeres templomba járóként fogalmazódott meg benne: noha egy pap nem él családban, házasságban, de mégis időnként többet tud a család és a házasság fogalmáról, mint a házasságban élők.

Ez a füzet a családokért írunk családokkal együtt: lelki gyakorlatos beszédekből, lelki vezetői beszélgetések tapasztalataiból született meg, annak érdekében, hogy mélyebben tudják egymást szeretni a házasságra készülők vagy már benne élők, s megértsék, mennyire szereti őket az Isten.

Ajánlom tehát jegyeseknek, családokkal foglalkozó papoknak, házaspároknak. Ez könyv azért íródott, mert segíteni szeretnék abban, hogy a kedves házas olvasó szentségi házassága még inkább ragyogjon.

JEGYESSÉG

A házasság teológiája

A házasság alapvető teológiája a Teremtés könyvére vezethető vissza: „*Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinek és nőnek teremtette őket*” (Ter 1,27). Az ember egészét a férfi és a nő egysége alkotja: együtt hordozzák az istenképiséget. Szintén a Teremtés könyvében olvassuk: „*Nem jó az embernek egyedül lennie. Alkotok neki segítőtársat, aki hozzá illő*” (Ter 2,18), majd: „*Az ember így szólt: «Ez már csont a csontomból és hús a húsemból. Asszony a neve, mivel a férfiből lett»*” (Ter 2,23). Ez az ige a két nem egyenlőségéről, egymásra utaltságáról beszél. Az Ószövetséget tekintve Isten és a választott nép kapcsolata párhuzamba állítható a házas felek kapcsolatával: egy ideális férj épp olyan áldozatos, megbocsátó szeretettel szereti feleségét, mint ahogy Isten a választott népet. Az Ószövetség e kapcsolat vonatkozásában elénk állítja a hűségét, a megbocsátást, az egységet, a felbonthatatlanságot.

Szent Pál a Korintusiaknak írt első levélben így szól: „*Férjhez mehet, akihez akar, de csak az Úrban*” (1Kor 7,39) – a házasságot tehát az Úrban kell megkötni. Szent Pál szintén ebben a szakaszban ír a házasság felbonthatatlanságáról: „*A házasoknak meg nem én parancsolom, hanem az Úr: A feleség ne hagyja el férjét. Ha mégis elhagyná, maradjon férj nélkül, vagy béküljön ki férjével. A férfi se bocsássa el feleségét*” (1Kor 7,10-11). Az

Efezusiaknak írt levél ötödik fejezetében pedig Krisztus és az Egyház kapcsolatát állítja párhuzamba a házasságban élők kapcsolatával: „*Legyetek egymásnak alárendeltjei Krisztus iránti tiszteletből. Az asszony engedelmessékedjék férjének, akárcsak az Úrnak, mert a férfi feje az asszonynak, ahogy Krisztus feje az Egyháznak: testének ő a megváltója. Amint tehát az Egyház alá van vetve Krisztusnak, az asszony is mindenben férjének. Férfiak, szeressétek feleségeket, ahogy Krisztus is szerette az Egyházat, és feláldozta magát érte, hogy a keresetségekben szavával megtisztítva megszentelje. Ragyogóvá akarta tenni az Egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen. Így a férj is köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti. A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akárcsak Krisztus az Egyházat. Mert tagjai vagyunk testének. «Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart, és a kettő egy test lesz.» Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom. Szeresse hát mindegyiktek a feleségét, mint önmagát, az asszonyok meg tiszteljék férjüket» (Ef 5,21-33).*

Ahogy az Ószövetségben Isten és a választott nép, úgy az Újszövetségben Krisztus és az Egyház kapcsolata állítható párhuzamba a házassággal. A házastársak szeretetét Isten ajándékozó szeretete, az emberi hűséget Isten hűsége fogja át.

Antióchiai Szent Ignác, a Kr. u. 1-2. században élt egyházatyja a jegyesek lelkére köti: házasságukat a püspök előtt kössék meg és rövidesen a hét szentség közé sorolják. Feltehetjük a kérdést: mi adja a házasság szentségi voltát? A teológia tanítása szerint az az aktus, amelyre egy férfi és egy nő szakrális keretek között elkötelezi magát egymásnak az Úrban, hogy egy ember legyenek egy életre. **(hivatkozás hiányzik!!!)**

[d1] megjegyzést írt: ?? ezt nem értem pontosan.

A szentség tehát az életszövetség megkötése. Az evangélium mondata tehát – „*kettő egy test lesznek*” (Mk 10,8) – nem pusztán fizikai valóság: a házasság felek házasságkötésük pillanatától valószínűleg egy emberré, egy testté válnak. A szentség házassági életszövetség – vagy egy korábbi elnevezéssel élve: házassági szerződés – megkötése által jön létre az Egyház által megállapított feltételeknek megfelelően. Minden érvényesen megkötött házasság létrehozza a köteleket, amelynek lényegéből fakad a házasság egysége. Ugyanez érvényes a nem keresztény házasságokra is.

Krisztus és az Egyház kapcsolata párhuzamba állítható a házastársak egymás iránti szeretetével: a házasság szeretete Krisztus önfeláldozó szeretetéhez válik hasonlónak. Az önátadás semmilyen más módon nem valósul meg oly mértékben, mint a házasságban. Szent Ágostonnak tulajdonítják a mondást: „A szeretet mértéke a mértéktelen szeretet” – életünk odaadása a másikért.

Tolsztoj szerint a szerelem csak akkor szerelem, ha önfeláldozás is. A párkapcsolatban, házasságban tehát nem azt keressük elsősorban, ami önmagunknak jó, hanem azt, hogy mivel tudnánk boldogabbá tenni a másikat. A házasság azt jelenti, hogy életünket adjuk a másikért, hétköznapi, apró dolgokban. Isten nem hősies, nagy tetteket vár tőlünk, de várja a mindennapok apró meghalásait a szeretetért, a másikért. Ellépve az esküvői oltártól többé már nem én vagyok a világ közepe: házastársam válik számomra a világ középpontjává, mostantól érte élek: máttól kezdve az fáj nekem, ami neki fáj, s annak örülök, aminek ő örül.

Egy ismerősöm, aki huszonötödik házassági évfordulóját ünnepelte nemrég, így fogalmazott: az elfogadás az igazi szeretet. Az igazi szeretet az, amikor már nem akarom megváltoztatni a házastársamat, hanem úgy szeretem, ahogy van, ingyen, elvárások nélkül.

Szeretetünket gyakran hasonlíthatnánk iskolai magasugró-leckéhez. Ha a másik meg tudja ugrani az általunk megállapított szintet, akkor szeretjük, elfogadjuk; ha viszont „leveri a lécezt”, újra nekifuthat. A házasság azonban épp ennek ellentétére, az ingyenes szeretetre tanítja a házas feleket.

Egy másik ismerősöm házasságkötésük napján döbbsen rá férjének egy komoly hibájára. Végigzokogta az esküvő délelőttjét, végül felállt, letörölte a könnyeit, és így szólt: nemcsak vőlegényem jó tulajdonságaira, de a rosszakra is igent fogok mondani.

„Szeretem hibáit / Jóságánál jobban, / De nagyon szeretem.” – írja Ady Endre Vallomás a szerelemről című versében. A szeretet azt jelenti, hogy a másik belőlem él, és nem akarom megváltoztatni őt. Hálás vagyok még hibáiért is, mert hibái számomra olyanok, mint Isten smirglije, amivel csiszol, alakít, hogy még tökéletesebb, szentebb legyek.

Nem akarom megváltoztatni házastársamat, hanem megélem: szeretlek, hogy változz meg, s én akkor is szeretni foglak, ha nem változol. A szeretet lényege a pazarlás: a fifty-fifty elv nem működik a házasságban... Elsőként kell szeretnem a másikat! Nem várhatok arra, hogy ő kérjen bocsánatot, mert nekem volt igazam; nekem kell elsőként szeretnem és odalépnem a másikhoz! Ezért különösen fontos a reggeli ima, amelyben átgondolom, kikkel találkozom aznap, eszembe jutnak szeretteim: hogyan tudom ma boldogabbá tenni őket? Hogyan tudok ma jobban értük élni? Érdemes minden reggelt a szeretetnek ezzel a gesztusával elkezdni, Jézus és Mária szívének ajánlani az induló napot, mindazokat, akikkel találkozni fogok. Jakuza, egy nem keresztény japán filozófus mondja: a szeretet imádság nélkül nem szeretet. Az mutatja meg, hogy mennyire szeretünk valakit, hogy mennyit imádkozunk érte.

[d2] megjegyzést írt: ehhez keresnék forrást, mert ilyen nevű japán filozófust nem találtam... vagy akkor inkább ne használjuk a nevét.

Mit teszek családom üdvösségéért? Hordozom-e őket imáimban, ajánlok-e fel értük szentmisét? Szent Pál írja: „A nap ne nyugodjék le haragotok fölött” (Ef 4,26b). Sokkal nehezebb bocsánatot kérni valakitől napokkal, hetekkel később, mint ha rögtön megtettük volna. Egy idős ember, aki hatvanadik házassági évfordulóját ünnepelte nemrég, kérdésemre, mit üzen a fiataloknak, mi a jó házasság titka, így válaszolt: Atya, mondja meg nekik: minden este volt közös imádság, és minden nap volt békecsók.

A házasság legfontosabb jegye nem a harmónia, hanem a növekedés. A boldogságot nem a házasság hozza: a házasságban két boldog ember halad az igazi, még teljesebb boldogság felé. Ne felejtsük el: egy életen át rajongani egymásért csak Isten segítségével lehetséges. Merjük hát beengedni Őt házasságunkba!

Az, hogy akarsz-e jó házastárs lenni, döntés kérdése. A szeretet, hasonlóan a megbocsátáshoz, akarati tett. Ezt gyakorolva társad boldoggá válik melletted.

Egy ismerősöm esküvőjén az eskető pap megkérdezte a vőlegényt:

– Jancsi, szeretnél-e boldog lenni ebben a házasságban?

A vőlegény elégedett igennel válaszolt, mire a pap így folytatta:

– *Ebben az esetben soha ne vedd feleségül a menyasszonyodat!*

Döbönt csend lett a templomban, a násznép sem tudta mire vélni a pap válaszát, aki folytatta mondandóját:

– *Jancsi, szeretnéd boldoggá tenni a menyasszonyodat?*

A vőlegény bátortalanul válaszolt:

– *Hát, igen, szeretném...*

– *Akkor vedd őt gyorsan feleségül!*

Aki tehát boldog akar lenni a házasságban, az ne házasodjon meg – csak az, aki a másikat akarja boldoggá tenni! Ezt jelenti, hogy a másikért élünk, meglátva őt olyannak, amilyenek Isten teremtette, elgondolta.

Egy élet is kevés ahhoz, hogy felfedezem a társam. Minden nap új szépségét fedezem fel: minden nap hálás lehetek érte az Istennek, megköszönve, hogy épp vele ajándékozott meg, hogy épp őt kell boldoggá tennem a földön.

Szent Pál írja: „Viseljétek el egymást szeretettel” (Ef 4,2). Egy kedves barátom mesélte, kezdetben, fiatal férjként nem tudott mit kezdeni ezzel a szentírási résszel, azt mondta: miért elviselnem kellene feleségemet, ha egyszer annyira szeretem őt? Tíz év elteltével rájött, mennyire igaz Szent Pál mondata, hiszen gyakran csak szeretettel elviselni tudjuk a másikat. Isten adott bennünket egymásnak, öröktől fogva akarta, megálmodta házasságunkat: nagy titok ez, amelyért hálát kell adnunk. Évekkel később, már ezüstlakodalmukon mondta: napról napra jobban szeretem a feleségemet. Jobban szeretem őt ma, mint tegnap, holnap pedig még jobban fogom őt szeretni. Isten minden nap új arcát mutatja meg nekünk, ehhez hasonlóan mi is napról napra új ajándékként fedezhetjük fel házastársunk személyét, szépségét. Fontos, hogy ne csak felfedezzük, de szavainkkal, gesztusainkkal ki is tudjuk fejezni. Ez gyakran nehézséget okoz a férfiak számára, akiket egész életükön keresztül érzelmi visszafogottságra neveltek. „Katonadolog”, „ne sírj, csak a lányok sírnak” – emlékszünk ezekre a mondatokra gyermekkorunkból, s innen is eredeztethető, hogy mi, férfiak nehezen mutatjuk ki érzelmeinket.

Egy alkalommal egy férfi csoportban ülve megkérdeztem a csoport egyik tagját, mikor mondta ki utoljára feleségének, hogy szereti őt. Elgondolkodott, és azt válaszolta: van már 17 éve is... Miért mondanám neki, hiszen úgyis tudja. Mondtam neki, hogy szeretem, mikor megházasodtunk, majd szólok, ha változik a helyzet.

Számtalan módon kimutathatjuk szeretetünket: tekintetünkkel, ahogy rámosolygunk a másakra, érintéseinkkel, egy simogatással, kézszorítással. Kimutathatjuk szeretetünket figyelmünkkel is, amely befogadja a másikat egy fárasztó nap után. S nem úgy, mint az egyszeri férj, aki hazaérve a munkából sörét felbontva a tévé elé huppan. Amikor felesége odalép hozzá, hogy elmondja, mi történt aznap, a férj csak visszamordul: jól van, drágám,

figyelek, csak állj arrébb, mert nem látom téled a tévét! Figyeljünk tehát befogadó módon a másokra, úgy, hogy érezhesse, amit épp mondani akar, az számomra a legfontosabb a világon.

A feltétel nélküli szeretet azt jelenti, úgy szeretem a házastársamat, ahogy van; nem akarok és nem is tudok nélküle élni, vele akarok megöregedni – s mindezt szavaimmal, gesztusaimmal is kifejezem. Ahhoz, hogy ezt élni tudjuk, három fontos kérdést kell folyamatosan szemünk előtt tartani, újra és újra elővenni, megbeszélni:

1. Mít szeretsz bennem? Melyek számodra az értékeim, szépségeim? Minek örülsz, amikor látsz engem, miért vagy leginkább hálás Istennek velem kapcsolatban?
2. Mi az, ami nehéz számodra a kapcsolatunkban? Hiszen ezt előbb-utóbb úgyis elmondod majd, csak legfeljebb más hangszínen, más hangerővel... Mít szeretsz bennem? Ki vagyok én számodra?
3. Mít tehetek azért, hogy boldogabb légy?

Érdemes ezt a három kérdést akár havonta egyszer, egy-egy „házas délután” keretei között megbeszélni – kettesben, amikor a gyerekeket a nagyszülőkre bizzuk. A hétköznapiakon jobbára csak arra van idő, hogy a mindennapi apróságokról beszéljünk – ám nemcsak megbeszélésre, beszélgetésekre is szükségünk van; arra, hogy megpihenjünk egymás csendjében.

Egy édesanya nagyon sok terhet hordozott az utóbbi időben, s ennek egész családja tanúja volt – nem igazán tudták, hogyan segíthetnének rajta. Férje egy reggel, munkába indulás előtt egy kis írást hagyott az éjjeliszekrényen: *ugye tudod, hogy mennyire szeretlek?* Mikor a férj hazaért, felesége sírva borult a nyakába, s azt mondta, ez a reggeli mondat adta vissza élete értelmét.

Életmentően fontos tehát kifejeznünk, kimondanunk szeretetünket. Nem elég egyszer vagy kétszer – egyes kutatók szerint naponta tizenkét ölelésre van szüksége az embernek ahhoz, hogy jól érezze magát a bőrében, hogy azt érezze, szeretik és elfogadják. Ez természetesen nemcsak fizikai ölelés lehet, elegendő egy szó, egy tekintet, egy mozdulat... Nem szabad takarékoskodni a dicsérettel sem! A másik belőlem, a szeretetemből él.

A szeretet a kapott szeretet túlcordulása. Idős jezsuita barátom szerint az Apostolok Cselekedetei mondata, „*nagyobb boldogság adni, mint kapni*” (ApCsel 20,35), Szent Pál farizeus neveltetéséből származik. Az idős jezsuita szerint a kapott szeretet fontosabb, hiszen a kapott szeretetből kiindulva tudok csak szeretettel fordulni a másik felé.¹ Válaszom erre a feltevésre a következő szokott lenni: Szent Pál azért mondja ezt, mert valószínűleg Pál régebben bokszoló is volt, és mint ilyen nagy, jól tudta, hogy jobb adni, mint kapni.

Egy kis humor: észre lehet venni egy páron, hogy vajon jegyesek, vagy házasok? Ha egymás mellett mennek kézen fogva, ezek biztos jegyesek, ha egymás után mennek, akkor ezek már

¹ Szabados, örömmel, szeretettel : Nemes Ödönnel beszélget Naszádi Kriszta. Budapest : Harmat Kiadó, 2008. p. 101.

[V3] megjegyzést írt: írjuk ki a nevét.

biztos megházasodtak. Barátom szerint: „tudod, igazán csak a házas ember tudja, mi az igazi boldogság, csak akkor már késő.”

[V4] megjegyzést írt: ezt a mondatot törölném; élőbeszédben rendben van, de írott szövegben nem mutat jól.

Ne felejtsük el, házastársunk hibáival együtt is Isten csodálatos ajándéka számomra. Az esküvőn életre szóló döntést hozunk a másik mellett, igent mondunk még hibáira is, házasságunk során pedig újra és újra kimondjuk az igent – mert egy döntés nem elég egy életre. Naponta döntenünk kell a másik mellett, szeretni és *akarni szeretni* őt.

Egy esküvőn számtalan ajándékot kap az ifjú pár, egymás számára mégis ők maguk jelentik a legnagyobb ajándékot. Mindaz, amit magam helyett adok a másoknak, bővli marad, ócska műanyag. Önmagammal azonban, a számára legnagyobb ajándékkal, minden nap megajándékozhatom őt.

A szeretet feltétel nélküli. Egyszer egy kigyúrt, izmos vőlegény érkezett menyasszonyával jegyesoktatásra hozzám. Épp egymás feltétel nélküli szeretetéről beszéltem nekik, amikor a vőlegény felcsattant: „Én nem fogom őt szeretni, ha elhízik, ha ráncos lesz!” A menyasszony könnyezni kezdett. Megkértem őket, hogy menjenek haza, és beszéljék meg ezt, mielőtt belemennek a házasságba, s csak akkor jöjjenek vissza, ha megbeszélték. Persze nem jöttek...

Esküvőkön gyakran mondom az ifjú párnak: lehet, hogy egy vagy a Föld hatmilliárd lakója közül, de egy valaki számára te vagy a világ, s ez az egy valaki ott ül melletted: te vagy számára a világ! Ezzel a szeretettel szeret téged, s neked ugyanezzel a szeretettel kell szeretned őt. A néhány paddal mögöttük ülők, akik már túl vannak néhány évnyi házasságon, tudják, hogy csörögnek az evőeszközök, néha akár repülnek is, ám ha azzal a szándékkal lép az oltár elé, hogy mindig elsőként akar majd szeretni, mindkettejük boldogságát megalapozza.

Goethe írja egy helyen: „A boldogságot nem lehet ajándékba kapni, egyetlen titka: adni, mindig csak adni. Jó szót, bátortást, mosolyt, hitet és sok-sok önzetlen szeretetet.”

Valaki egyszer így imádkozott: „*Mécses vagyok, Uram. Ha meggyújtasz, elégek, de világítok másoknak.*” A menyasszony égő gyertyát kap az esküvőn, ilyenkor gyakran figyelmeztetem: az égő gyertya családanyai hivatásodra emlékeztet. A gyertya lángjával fényt, biztonságot, meleget ad környezetének – ugyanez a hivatása egy édesanyának is. Könnyed ragyogással lángolni, világítani másoknak, adni csendesen az életet.

Egy alkalommal egy ifjú feleség jött hozzám felháborodva. Mielőtt összeházasodtak volna, férje megígérte neki, később is kirándulnak, moziba járnak majd, ám ígéretét nem tartotta be. Hazaérve a munkából felbontja a sört, nézi a tévét, olvassa az újságot; moziról, kirándulásról szó sincs. A feleség felcsattant:

- *De hiszen ez jár nekem!*

A heves mondatra válaszul ez csúszott ki a számon:

- *Nem jár! Ha mindig csak a markodat tartod, azt latolgatva, mi jár neked, akkor sohasem leszel boldog!*

„Másikért élő ember légy. Az ősbűn, azt a kárt okozta az emberen, hogy egyfajta tulajdonosi szemlélettel nézi a másikat. Falun nagyon sok ilyen családot láttam, a férjek szinten rabláncokon fogták feleségeiket. Másokért élő ember légy.”

Azt a megszentelő kegyelmet, amelyet a keresztségben kapunk, a házasság tovább növeli életünkben. A házasságban lehetőséget kapunk arra, hogy szentté tegyük egymást. Elképzelhetetlen, hogy két ember közül, aki egy életen át kitartott egymás mellett a földön, csak az egyik jusson a mennyországba. Együtt megyünk, együtt válunk szentté.

Nagyon boldog voltam, amikor Boldog II. János Pál pápa 2001 októberében Rómában első alkalommal avatott boldoggá egy házaspárt, Luigi és Maria Beltrame Quattrocchi. Ötven éves házasságuk alatt négy gyermekük született, akik közül három részt vett szülei boldoggá avatásán a Szent Péter Bazilikában: két pappá lett fiuk koncelebrált a Pápával a boldoggá avatási misén. A Szentatya így szólt a boldoggá avatott házaspárról homíliájában: *„hétköznapi életet éltek, de nem hétköznapi módon. Egy átlagos család örömei és aggodalmi közepette is tudták, hogyan éljenek különösképpen is gazdag lelki életet. Életük középpontjában a napi szentmise és szentáldozás, valamint a Szűzanya iránti gyermeki odaadás állt, akihez estéről estére együtt imádkozták a rózsafüzért.”*² 1905-ben kötöttek házasságot a római Santa Maria Maggiore Bazilikában, s közös elhatározásuk alapján minden reggel együtt, szentmisével kezdték a napot. Maria a családi tűzhelyet őrző édesanya volt, Luigi pedig állami ügyvédként futott be jelentős karriert. Plébániájuk életéből is kivették szerepüket. A negyedik gyermek megfogánása után az orvos azt javasolta, az édesanya életének megmentése érdekében szakítsák meg a terhességet. Ők azonban fenntartás nélkül meg akarták tenni az Atya akaratát, és elfogadták a gyermeket. Nyolc hónapnyi szenvedés után megszületett ajándékként kislányuk Enrichetta, aki a 86 évesen vehetett részt a Szent Péter Bazilikában szülei boldoggá avatásán, s aki mindvégig szülei mellett maradt. Maria és Luigi családvédő társaságot alapítottak, jegyeseknek szerveztek előkészítő kurzusokat, támogatták a nagy családokat. Mindeközben nagyon szerettek hegyet mászni, kerékpározni, zeneszerető emberek voltak.

II. János Pál pápasága idején gyakorta szólt a családokhoz, gyakran hangoztatott felhívása volt: „Családok, legyetek szentek!” Látjuk, lehetséges együtt szentté válni: tárjuk ki a kapukat és szívünket mások felé. Fontos ugyan a földi boldogulás gyermekeitek számára, ám a legfontosabb: átadni nekik a Jóisten iránti szeretetet.

A szentségi házasságkötéskor – ahogy minden szentség esetében – a szentséget felvevő megkapja a szentségi kegyelmet. Ez a házasságban azt jelenti, hogy Isten harmadikként kötelezi el magát a házasság mellett. A házasságkötéskor Isten minden égi és földi áldással megáldja a házaspárt, s ez a kegyelmet egy életre kapják. A gyermekáldás pedig a házasság megkoronázása, Isten ajándéka. Családként nem kevesebbre vagytok meghívva, hogy szentek legyetek és gyermekeitekből szenteket neveljete.

² II. János Pál pápa homíliája Isten szolgái Luigi Beltrame Quattrocchi és Marina Corsini házaspár boldoggáavatásán. 2001. október 21.

[V5] megjegyzést írt: ez a mondat idézőjelben volt, de nem derül ki, honnan származik az idézet. Valamiképpen jelölni kell a forrást, vagy ha saját gondolat, akkor törölni az idézőjelet. A „másokért élő ember” kifejezés nyomát Nemes Ödön atyánál találtam meg, de az idézet pontos helyét nem sikerült.

A házasság alapvető tartalma az életközösség, amelyben jelen van a vonzalom, a szeretet, a kölcsönös önátadás, egymás segítése – s mindezzel egymás számára közvetítik a kegyelmeket a házastársak. Szentírási részek mutatnak rá („*Aki elküldi feleségét, és mást vesz el, házasságtörést követ el ellene*” [Mk 10,11]; „*A kicsapongás veszélye miatt azonban legyen csak minden férfinak felesége és minden asszonynak férje*” [1Kor 7,2]; valamint az Efezusiaknak írt levél ötödik fejezete), hogy a házasság lényegi tulajdonsága az egység és a felbonthatatlanság belsőleg és külsőleg egyaránt: tehát sem a házas felek nem bonthatják fel azt, sem külső hatalom nem érvénytelenítheti. Fontos a házasságban megállapítani és betartani a prioritásokat: Isten után első a házastársam, majd a gyermekek, a szülők, s csak utánuk minden egyéb más. Vidéken számos családanyával találkoztam, akik azt mondták: első a gyerekünk! Egy gyermek azonban szülei házasságából nő ki, olyan lesz a személyisége, olyan mértékben lesz egész ember, amilyen mértékben érezte szülei egymás iránti szeretetét, elfogadását. Így számára is biztonságot jelent majd, ha szülei kapcsolatában a házastársak kapcsolata áll az első helyen.

Egy fiatalasszonytól kérdezte édesanyja: „Lányom, a ti házasságokban nincsenek problémák? Sohasem beszélsz róluk.” Lánya nyugodtan válaszolt: „Vannak, Anya, de azokat mindig a férjemmel beszélem meg.”

„Be kell mosakodnunk” a jobbnál jobb tanácsokkal előálló munkatársak ellen is, akik „remek” tanácsaikkal könnyedén alááshatják a házasságot. A kapcsolat nehézségeit, problémáit egymás között kell megbeszélni, nem a szőnyeg alá söpörve, nem az időtől várva a megoldást.

Néhány év távlatából visszatekintve egy házasságra, együtt járásra, a kapcsolat szakaszaira, láthatjuk, Isten mennyire sokat tesz értünk. Gyakran úgy érezzük, magunknak köszönhetjük a kapcsolat alakulását, holott Isten szeretete, figyelmessége, irgalma, jelenléte az, amelyért hálával tartozom.

Gyakran látok magányos házasságokat is: a házas felek gondolkodásmódja sokat elárul egy-egy házastársi kapcsolat kölcsönösségéről. Hogyan szoktál beszélni férjedről, feleségedről? Széchenyi mondja: beszélj a házasságodról, és megmondom, milyen a házasságod! A házasságok időről időre megvizsgálendő, körbejárható kérdése: mire használom a pénzem, a szívem és az időm? S mit jelent mindez a kettőnk kapcsolatának szintjén? Isten ránk bízta a pénzt, felelősek vagyunk érte. Kivé a szívem? Kinek adtam, ki uralja? Mire adom oda az időmet?³

³ Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. Nemes Ödön jezsuita utolsó üzenetei. Budapest, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya – L'Harmattan Kiadó – Új Ember Kiadó, 2012. p. 40.

Lelki beszélgetések gyakori témája a kérdés: miért „ilyen” a házastársam? Miért nem változik meg? – Erre gyakran válaszolom, hogy a házastárs csak akkor fog megváltozni, ha a változást magunkon kezdjük. Egyetlen ember van, akit meg tudok változtatni, s az én magam vagyok.

A házasságokat gyakran teszik tönkre a túlzó elvárások és kritikák. Aki azonban nagy elvárásokkal él egy házasságban, az csalódní fog. El kell felejteni a „mindig” és a „sosem” általánosító szavait, az önsajnálát könnyeit és a becsapott ajtókat. Érdeemes újra és újra reflektálni a kérdésre: miben kell megváltoztatnom a másikhoz való hozzáállásomat? Van-e még öröm a házasságunkban? S ha nincs: miért nincs? Szabadságunkat és örömeinket senki nem veheti el tőlünk; a szeretet pedig szabad döntés a másik mellett. Érzelmeinkről nem tehetünk, nincs moralitásuk: mernünk kell vállalni őket, szembenézni velük, kifejezni őket. Nem vagyunk felelősek értük, jönnek-mennek: felelősségünk akkor kerül előtérbe, amikor érzelmeinkből szavak, tettek következnek.⁴ Luther Márton mondja: „Nem tehetünk arról, ha elrepül fejünk felett egy madár, de arról igen ha fészket rak a fejünkre.” Tanulnunk kell a megkülönböztetést is: az érkező érzés, gondolat Istentől, az ellenségtől van önmagamtól jön? Ennek megfelelően mondhatok rá igent vagy utasíthatom el.

A veszekedés

Fontos, hogy tudjunk jól veszekedni. A veszekedésnek két alaptípusa van: a konstruktív és a destruktív típus. Ha konstruktívan veszekszünk, azt nézzük, mi viszi előre a kapcsolatunkat. Ha destruktívan, akkor egyetlen célunk a magunk igazát bebizonyítani. Tehát míg az előbbi építi a kapcsolatot, addig az utóbbi rombolja. Gyakran hajlamosak vagyunk a másik érzelmi zsarolására („ha szeretnél, akkor...”). Ne akard saját képedre alakítani a másik embert! Érdeemes újra és újra visszatérni a galileai tapasztalatokhoz: Jézus feltámadása után elküldi az asszonyokat a tanítványokhoz azzal az üzenettel, hogy térjenek vissza Galileába, ott találkozni fognak vele (vö. Mt 18,10). Galileába, ahol együtt voltak Jézussal, ahol hallgatták őt és szemlélői voltak csodáinak. Egy házasságnak is vannak efféle galileai tapasztalatai – s időről időre visszatérhetünk ezekhez a tapasztalatokhoz, méríthetünk belőlük. Előfordulhat az is, hogy egyáltalán nem tudunk egyetérteni házastársunk dolgával – ekkor megoldás lehet, ha megpróbáljuk átérzeni, mit jelent a másiknak az adott cselekedet, miért, milyen indítékkal teszi azt (akár az olyan hétköznapi dolgokkal kapcsolatban is, mint az öltözködés vagy a hajviselet)? Fontos megosztani vele gondolatainkat, hogy aztán Istennel is megoszthassuk közös tapasztalatainkat.

Ha visszatekintesz életed szeretetkapcsolataira, rátalálsz Istenre. Végigtekintve az életemen, tapasztalom Isten gyengéd vezetését, hálát adok érte, leborulok Isten nagysága előtt. Ne ígérd meg a másiknak, hogy soha többé nem veszekedsz vele, inkább azt keresd, mit tudsz tenni annak érdekében, hogy legközelebb elkerüld a veszekedést.

Akár azt is érdemes megnézni, melyik az a helyiség, ahol leggyakrabban veszekedtek – már gyakran a hely is kiváltója lehet az ingerültségnek. Ne féljünk a krízisektől sem. A gyorsan, fájdalomcsillapítóval megszüntetett fájdalom pillanatnyi erőt jelent ugyan, de csak felszíni,

[AG6] megjegyzést írt: ez a rész is Nemes Ödön atyától származik, viszont nem találtam hozzá forrást, a Pár-beszélgetés című kötetben lehet. + az ödönológia témája is volt a veszekedés, ha jól tudom...

[AG7] megjegyzést írt: ha már Ödön atyát idézzük, lehet, hogy érdemes megemlíteni, hogy ez az az imamód, amit ő a dinamikus emlékezés imájának mond.

tüneti kezelést jelent. Nem kell félnünk a szenvedéstől, mivel mindig ott a lehetőség, hogy abból új élet szülessen; a szenvedés jel, amely mindig rámutat valamire, ami gyógyulásra szorul az életünkben. Szeretjük olyan szituációkban tudni magunkat, amelyekben nem kel tartanunk fájdalomtól – ám az orvosnál sem az a cél, hogy a páciens jól érezze magát, hanem az, hogy teljesebb életet éljen. A keresztet nem kerülhetjük el, de elfogadhatjuk és átölthetjük. A másik ember egy másik világ, akinek minden nap új szépségét fedezhetem fel, s nem válogathatok az általam kellemesnek és kellemetlennek bélyegzett tulajdonságok között. Általában azokat bántjuk, akiket a legjobban szeretünk – veszekszünk velük, de élni sem tudnánk nélkülük.

Az ember boldogságvágyát egyedül Isten képes kielégíteni. Ha időnként csalódás ér bennünket, gyakran odébbállunk, azt remélve, hogy máshol megtalálhatjuk a boldogságot. Péter apostol a vízen járt, amíg tekintete Jézuson függött, ám süllyedni kezdett, mikor levette Jézusról tekintetét, s énje került a középpontba (vö. Mt. 11,24). Ki áll tehát az életem középpontjában? Életem, családom, házasságom Isten tenyerén van – még akkor is, ha a látszat mindezek ellen szól. Visszatekintve az életemre, felfedezhetem Isten gyengéden vezető szeretetét. Az igazi szeretet akkor kezdődik, amikor a szerelem kihűl: az igazi szeretetben a másik áll a középpontban.

Egy cserkész mondás szerint: ha eltévedtél, menj vissza egészen odáig, amikor még tudtad a helyes irányt, s onnan indulj el újra. A házasságban is vissza kell térni újra és újra az első szeretet tapasztalatához, az első döntéshez. A házasságban ugyanis nem a harmónia a legfontosabb, hanem a növekedés.

Fontos szem előtt tartanunk, hogy ha baj van, azt mindig közösen okoztuk. Nem igaz az általánosítás: „Ennek is te vagy az oka! Ezt is te rontottad el!” Ha az egyik házas fél tapasztalata szerint gond van a kapcsolatukkal, azért együtt kell dolgozniuk.

Egy édesanya elhatározta, hogy a nagyböjttben nem fog megsértődni. S persze már nagyon várta a húsvétot, mert időnként annyira jól esett volna egy kis sértődés... A nők gyakran a védettséget keresik egy kapcsolatban, s elkeserednek, ha azt tapasztalják, férjük nem veszi őket komolyan, nem hallgatja meg őket. El kell sajátítanunk a meghallgatás művészetét.

A vitatkozás szabályai

- Merjetez vitatkozni! Nagyon fontos, hogy legyetek korrektek és ne sértegetsetek egymást egy-egy vita vagy veszekedés során.
- Kerüljétek a gúnyos megjegyzéseket!
- Ne emlegessétek fel a múltban történeteket! Mindvégig maradjatok meg a témánál, ne hagyjátok, hogy gondolataitok elterelődjenek, és ne általánosítsatok!
- Ne vonjatok be a vitába harmadik személyt döntőbíró gyanánt!

⁴ Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. p. 47.

- Tudjátok lezárni a vitát! Nem sírással, ajtócsapkodással, hanem higgadt befejezéssel, például közös imával.

Nehézségek

A nehéz helyzetekben a kulcs a megfelelő hozzáállás megtalálása. A szenvedés, a fájdalom, amelyet tapasztalok, azt jelenti, hogy Isten nem akadályozta meg azt, s ha nem akadályozta meg, akkor kincset rejtett el benne, amelyért hálát adhatok. Ezt jelenti a krisztusi, evangéliumi hozzáállás: úgy tekinteni a szenvedésre mint lehetőségre, nem pedig mint problémára, mert akkor újra és újra belém fog marni, elvéve örömeimet és szabadságomat. Ha viszont úgy tekintek rá mint lehetőségre, akkor el fog vinni Jézushoz. Ha szenvedés ér bennünket, tudjuk megnézni, hol van benne jelen Isten, mit jelent számára ez a helyzet. Arról, hogy beteg vagyok-e vagy sem, nem dönthetek, arról azonban igen, hogy hogyan állok hozzá a betegséghez, találok-e értéket benne, hálát tudok-e adni érte.⁵

Istennel mindig lehet perlekedni, lázadni azonban soha. Lázadásunkban mindig őt hibáztatjuk, a vádlottak padjára ültetjük, s ítélkezünk fölötte. Imádságaink gyakran szólnak erről: szinte rábeszelnénk Istent saját akarataunkra, amit Ő nem akar.

Azok a nehézségek, amelyekkel házasságunk előtt nem boldogultunk, nem szűnnek meg a házasságkötéssel, sőt megduplázódnak. Önmagától a házasságtól tehát nem leszünk boldogok – ne ezzel az elvárással induljunk neki a közös életnek, nehogy a másikat okoljuk a boldogság elmaradásáért.

Múltkor valaki felcsattant, hogy : „a férjem, a házasságunk a 15 év alatt még semmit sem hozott nekem.” Mikor mondtad utoljára, hogy szeretem? A feleséged naponta szeretné hallani. Múltkor valaki mondta, hogy megembereltem magam, vettem a feleségemnek is jegyet focimeccsre, de ő sehogy sem akart velem jönni, hát mit tegyek még? Amikor azt mondtam neki, hogy beszéljess vele, és erre a kérdés az volt, : „hogyan mi a csudát beszéljesssek vele?” – erre azt válaszoltam, hogy nem az, hogy „mit?”, hanem hogy „hogyan!”. A beszélgetéseink 90%-a felszínes. A legfontosabb: beszéljess a másíkról az Istennel.

[AG8] megjegyzést írt: nem értem ezt a szakaszt.

Az ember alapvető szükségletei⁶

1. Szeretetet adni és elfogadni

⁵ Szabadon, örömmel, szeretettel. Budapest : Harmat Kiadó, 2008. p. 35-42.

Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. p. 9-10.

⁶ Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. p. 36.

2. Értékesség

Mindenestül gyönyörű vagyok Isten szemében, s nem azért, amit fel tudok mutatni. Isten számára nem a teljesítmény fontos, noha a posztindusztriális társadalom ezt diktálja számunkra. Engem a sérültekkel, értelmi fogyatékosokkal való kapcsolat tanított meg arra, hogy Isten önmagamért szeret.

3. Meghittség

A japán katekizmus szerint a kereszténység nem más, mint meghitt kapcsolat Istennel és az emberekkel.⁷

[AG9] megjegyzést írt: ha jól emlékszem, Ödön atya ezt a meghatározást nem a kereszténységre, hanem Isten Országára alkalmazza.

4. Szabadság

Ez alatt nemcsak a valamitől való szabadságot értjük, hanem a jóra való szabadságot is.

Fontos megvizsgálni, hogyan viszonyulok ezekhez az alapvető szükségletekhez.

A család a Szentháromság ikonja. A hitvesi szeretet isteni küldetéssé válik: Isten maga szegény, mert szüntelen önjándékozásban él, de szüntelen befogadásban is: s Szeretete megtestesül értünk a Szentlélek által. A házaspár életében is ez az isteni „szegénység” uralkodik: „Szomjazom rád, mert csak veled vagyok boldog, és szegény vagyok nélküled.” A család így válik a Szentháromság mintaképévé: megvalósul benne is a szüntelen önátadás és a hálás befogadás – egyszerre szegénység és gazdagság. A szentségi házasságban tehát nem pusztán emberi szeretettel szeretik egymást a házaspár felek: szeretetük, hűségük természetfeletti, mert Isten szeretetébe kapcsolódtak bele.

A házaspárok imaéletét jól szemléltethetjük a háromlábú szék példájával.

1. Személyes istenkapcsolatom nem pótolja a család személyes istenkapcsolatát.
2. Közös ima a házastárssal.
3. Családi ima.

[AG10] megjegyzést írt: Jól értelmeztem?

Nem féltsem azokat a családokat, amelyek tudnak együtt imádkozni. Persze rugalmasnak kell lennünk, megtalálva azt az imaformát, amely leginkább megfelel a gyermekek életkorának, érdeklődésének. Fontos, hogy soha ne kényszerítsük őket az imára – itt is érvényesüljön az elv: találjuk meg a formát, amelyet szabadon, örömmel, szeretettel tud elfogadni a család minden tagja.

⁷ Szabadon, örömmel, szeretettel. Budapest : Harmat Kiadó, 2008. p. 106.

A házasság szentségét ünnepeelve nem magukat a házastársakat ünnepeljük, ahogy az újmisen sem az újmisen van a középpontban, hanem a rajta keresztül kapott ajándék Istentől. Ugyanez a dinamika valósul meg a házasság szentségében is: nincsen ideális család, csak újra és újra feltámadó család.

„*Család, légy, ami vagy!*” – írja Boldog II. János Pál pápa *Familiaris consortio* kezdetű apostoli buzdításában.⁸ Házasok! Isten féltett kincse vagytok, lámpatartóra helyezett mécses, a reménység jele. Édesanyák! Legyetek az élet forrásai, és soha ne válasszátok a halált! Szülők! Ne féljete az élettől! Közösen hirdessétek a család és az élet értékét. Éljétek és hirdessétek Isten ingyenes szeretetét!

Nemrég láttam egy filmet, a Monte Cristo grófja modern feldolgozása volt. A későbbi gróf a börtönben egy abbéval beszélget, aki megkérdezi őt: hiszel Istenben? Ő azt válaszolja: nem, már nem bízom benne. Az abbé válasza így hangzik: de Isten bízik benned. Bármilyen fájdalmat tapasztalunk a házasságban, az abbé válasza számunkra is igaz marad: Isten bízik bennünk. Ha hitbeli törés is következne be életünkben: Isten bízik bennünk, Isten a mi oldalunkon áll.

A házasságban megélt kölcsönös szeretet előhozza a házastársak rejtett kincseit. Kosztolányi Dezső írja Februári óda című versében: „*Én nem szerettem önmagamat soha. / De te szeretél.*” Dicséreteinkkel, szeretetünk kimutatásával sikerülhet előcsalogatni a másik rejtett szépségeit.

A Szent Család mint a család ősmintája példa lehet előttünk. Tanuljunk lelkületükből! Nem voltak könnyű helyzetben, üldözöttek, száműzöttek, szegények voltak, de Isten közöttük volt.

Mi a házasság lényege?

A házasság egyfajta szerződés, amelyben a férfi és a nő felbonthatatlan életszövetséget köt. Egymást segítik, gyermekeknek adnak életet és felnevelik őket. A keresztény házasság pedig szentség, amely során Krisztus lelkületében akarnak házasságot kötni a házasulandók, s Istentől kapnak segítséget, hogy teljesítsék házastársa és szülői feladataikat. Elsődleges feladatunk: nem a másokra várva elsőként szeretni házastársunkat.

A férfi és a nő pszichológiájáról

Különbözőek vagyunk. Egyes kutatások szerint ahhoz, hogy egy nő jól érezze magát a bőrében, naponta körülbelül hatvanezer szót kell kimondania, s ennek legnagyobb részét

⁸ Familiaris consortio, 17.

otthonra tartogatja. A munkából fáradtan hazatérő férj – akinek elég naponta tízezer kimondott szó is ahhoz, hogy jól érezze magát – már bontaná ki megérdemelt sörét a tévé előtt, de ott áll előtte felesége, csípőre tett kézzel, s kezdené már a maradék negyvenezer szót, ám úgy tűnik, a férjet nem érdeklik a nap eseményei. Pedig éppen csak arról van szó, hogy különbözőek vagyunk, s nem arról, hogy ne szeretné a feleségét. Mindkét fél részéről szükséges tehát a megfelelő mértékű empátia: a férj részéről, hogy fáradtan is oda tudjon figyelni feleségére, a feleség részéről pedig, hogy megvárja az alkalmas időt, amikor nyugodt körülmények között beszélgethetnek egymással.

Lépj oda a másikhoz, és mondd azt, amit az Úr mondana neki. Lelkigyakorlatokon szoktam ajánlani a résztvevőknek: írják le, fejezzék be a mondatot: „Jézus azt mondaná a házastársamnak: azért szeretlek, mert...” Egy másik gyakorlat: egy-egy veszekedés után, ha te lennél a házastársad védőügyvédje, mit tudnál felhozni védelme érdekében?

Ahogy egy gyermek születésére kilenc hónapon át kell készülni, úgy a házasságra is. A szentségi házasság Isten közelségét eredményezi, s ilyen értelemben a szentséget nemcsak a házasságkötéskor, de nap mint nap kiszolgáltatják egymásnak a házastársak. Hiszen a házasság az egyetlen szentség, amelyet nem a pap, hanem maguk a házasulandók szolgáltatnak ki egymás számára.

A házastársi kapcsolat nem statikus valóság, hanem folyamat: minden házasságnak megvannak a maga krízishelyzetei, ám ezek egyszerre jelentenek veszélyt és lehetőséget is. Rajtunk áll, hogy az élet vagy a halál jeleként értelmezzük-e őket.

Gyakran előforduló problémaként észlelem, ahogy a házastársak egymás származási családjait becsmérlik. Ám házastársunk édesapja, édesanyja a házasságkötéstől valamiképpen a mi édesanyánk, édesapánk is. Rut könyvében olvassuk: „*Mert ahova te mész, megyek én is. Ahol te letelepszel, letelepszem én is. A te néped az én népem, a te Istened az én Istenem.*” (Rut 1,16)

A szülőkkel való együttlakás mindig problémát jelent. Jegyesek számára ajánljuk, hogy minél előbb költözzenek külön a szülőktől. **De főleg annak kell odafigyelni és okosnak lenni, aki**

[V11] megjegyzést írt: ez egy befejezetlen mondat...

Valóságtorzítás, injekció és kivetítés

Valóságtorzítás, injekció és kivetítés. A projekció: kivetíteni azokat tulajdonságokat, amelyeket szeretnék benne meglátni. Minél erősebb a *****torzítása, annál nagyobb lesz a csalódás. Egyesek szinte megcsalva érzik magukat és jóakarattal igyekeznek megváltoztatni a másikat. Tehát felruházom olyan tulajdonságokkal, amelyek – szerencsétlenül – nincsenek meg és utána számon kérem tőle. Olyannak látom őt, amilyennek szeretném, hogy legyen. Ezért mondtam azt, hogy a szeretet lényeg az elfogadás. A házasság új teremtés : a kettő egy lesz. Egy házasságban sosincs megállás. Állandó

[V12] megjegyzést írt: ide biztosan ez a szó van szánva?

[V13] megjegyzést írt: ezt a részt nem tudom értelmezni...

készenlétet jelent. Ez olyan, mint a Sixtus- i kápolnában az ember teremtése: Isten is nyújtózkodik értünk, ahogy mondtam, nagyon sokat fáradozik értünk.

Egy női magazinban feltették a kérdést: ha megváltoztathatna valamit a férjén, mi volna az? A tipikus válasz szerint a nők szerették volna, ha férjük beszédesebb lenne. A férjek életideájáról így szól az Efezusiaknak írt levél:

„Legyetek egymásnak alárendeltjei Krisztus iránti tiszteletből. Az asszony engedelmessékedjék férjének, akárcsak az Úrnak, mert a férfi feje az asszonynak, ahogy Krisztus feje az Egyháznak: testének ő a megváltója. Amint tehát az Egyház alá van vetve Krisztusnak, az asszony is mindenben férjének. Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szerette az Egyházat, és feláldozta magát érte, hogy a keresztségben szavával megtisztítva megszentelje. Ragyogóvá akarta tenni az Egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen. Így a férj is köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti. A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akárcsak Krisztus az Egyházat. Mert tagjai vagyunk testének. «Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart, és a kettő egy test lesz. » Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom. Szeresse hát mindegyiktek a feleségét, mint önmagát, az asszonyok meg tiszteljék férjüket.” (Ef 5,21-33)

A női identitás

Isten arcának végtelenül sok fénysugara van, s a férfi és a nő egy-egy sugarat hordoz ebből a sokféleségből. A nő az irgalmas szeretet hordozója. Napjainkban számtalan nő küzd azért, hogy megfeleljen a kor elvárásainak. Egy reklám szlogenje így szól: „... mert nőnek lenni jó.” Arról azonban nem beszél, hogy miért jó nőnek lenni. A világ nyomása szerint akkor vagy igazi nő, ha megfelelő súlyt érsz el – s ez a súly természetesen minél kevesebb legyen: ha eltüntetted testedről az anyaság nyomait, ha a harmadik gyermek után is beleférsz a gimnazista farmerodba. A világ egyfajta szépség-hisztériás versenyre kényszeríti a nőket, amely hihetetlen mennyiségű pénzt, időt és energiát emészt fel.

Isten nagy beleérző-képességet és empátiát teremtett a nőbe, aki ezek által a kegyelem és a vigasz forrása lehet. A női lét és a szeretet, az önátadás szorosan összetartozik. Mária életében is megindító, ahogyan átadja magát a Szentléleknek. Egy nő akkor érzi magát igazán a helyén, ha odaajándékozhatja önmagát valakinek. A női szeretet feltétel nélküli és elfogadó, amelyre nagy szüksége van napjaink depressziós, szeretetételen világának, amelyben mindenki azt kiáltja: légy versenyképes, légy sztár, gázolj át a másikon! A női szeretet életadó és életnövelő – „*Fényt hagy magunk után*”, ahogy Mécs László írja. A női szeretet gondoskodó szeretet, amelyen keresztül Isten gondoskodó szeretete válik tapinthatóvá. A női szeretet otthonteremtő szeretet, amely őrzi a tűzhely melegét. A női szeretet szépítő szeretet: amikor ápolja, gondozza magát, Istennek adja vissza a teremtést. Isten nem ismeri a női magazinok normáit: úgy fogad el és szeret bennünket, ahogy vagyunk. A nő feladata, hogy önmagát és környezetét is szépítse: hogy szeretetétől szépüljön meg a másik ember.

[V14] megjegyzést írt: biztosan ez a jó alak? nem találtam forrást hozzá, melyik verse ez Mécs Lászlónak?

A férfi identitás

A férfi nem diktátor. Vezeti a nyáját: élete, életpéldája követhető azok számára, akik előtt halad. E vezető szerep lényege tehát a szolgálat. A férfi mellett az asszony nem „pulikutya”, hanem nélkülözhetetlen segítőtárs, akinek jelenléte és munkája azonban nem csökkenti a férfi felelősségét; aki egyszerre figyel az elöl haladó pásztorra és a bárányokra. A pásztorra, a férfire pedig elsősorban a láthatatlan Főpásztor figyel. A pásztor felelőssége, hogy lássa mindazt, ami a bárányok számára még nem látható. Gondoskodik a nyáj testi-lelki táplálásáról. A pásztor botjának kampós vége egyúttal figyelmeztető eszköz is, amelyet az elcsatangolók lábába akaszt, hogy visszahúzza őket a nyájhoz.

A férfi az a személy, akire lehet számítani, akit a nehézségek sem tántorítanak el, aki megtervezi és megvalósítja cselekedetét. Míg egy férfi egyszerre csak egy dolog precíz végrehajtására képes, addig a nők párhuzamosan több dolog elvégzésére is képesek, ám kissé talán felszínesen. Legnagyobb erénye megbízhatósága, szavahihetősége: ha egyszer megígért valamit, biztosak lehetünk abban, hogy végrehajtja.

A férfi az, akivel Isten szövetséget köt. E jellem megjelenését láthatjuk Szent Józsefben is: ő „*igaz ember volt*” (Mt 1,19), nem az engedmények embere, volt súlya a szavainak. Lovagias ember lehetett.

A férfi az, aki apaságában Isten képét is átadja gyermekeinek, láthatóvá téve és újraélve Isten atyaságát. „*Nem úr vagy, hanem férj: nem szolgálot kaptál, hanem feleséget... viszonzásul törődj vele és légy hálás szerelméért*” – idézi II. János Pál Familiaris consortio kezdetű apostoli buzdításában Szent Ambrust.⁹

Egy alkalommal gyerekektől kérdezték, mi a szeretet. Ezekhez hasonló válaszok születtek:

- „A nagyinak, amikor begyulladtak az ízületei, nem tudott már előrehajolni, hogy kifesthesse a lábán a körmeit, és mindig a nagyapa festi ki a nagymama körmeit, pedig neki is ízületi gyulladása van. Ez a szeretet.” (8 éves)
- „Amikor anyu kávét főz apának, és előtte belekortyol, mielőtt odaadná neki, csak a biztonság kedvéért, hogy ellenőrizze, biztosan finom-e.” (Dani, 7 éves)
- „A szeretet olyan, mint amikor egy kicsi, öreg néni és egy kicsi öreg bácsi még mindig barátok, még azután is, miután már jól megismerték egymást.” (6 éves)

Fontos, hogy életemet és házasságunkat a Jézussal való kapcsolatomon keresztül tudjam látni – ez a nézőpont a Jézussal és az egymással való kapcsolatunkat is segíti. Segít különválasztani a cselekedetet a személytől – így fontos, hogy ne minősítsük egymás személyét a cselekedetei

⁹ Szent Ambrus: Exameron V, 7, 19. CSEL: 32, I, 154.
idézi: Familiaris consortio, 25.

alapján („Rossz vagy!”, „Idegesítő vagy!”). A másik Isten csodaszép teremtménye, ajándék számomra, s még akkor is, ha nem tudom elfogadni, amit tesz, megláthatom benne Isten gyönyörűségét. Ugyanígy önmagunkat sem marasztalhatjuk el: szeretett bűnösök vagyunk Isten szemében, aki nem ítél meg, mert nem emlékszik többé bűneinkre.

Megbocsátás

Jézus tanítása a megbocsátásról Galileában hangzik el. Azoknak az embereknek mondja – szinte mindenkinek – akiknek megölték valakijét. Jézus kora előtt ugyanis nagy felkelés volt Galileában a rómaiak ellen, amelyet levertek, és megtorlásul galileaiak ezreit végezték ki. Ezeknek az embereknek mondja Jézus: *„Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót gyűlölőitekkel. Azokra, akik átkoznak benneteket, mondjátok áldást, és imádkozzatok rágalmazóitokért”* (Lk 6,27-28). Jézus Szívének üzenete ez, utolsó leheletéé a keresztem. ******* ajánlja**, hogy nézzünk rá, kicsoda az ellenség az életünkben. Talán a családjunkban van, a munkahelyünkön... Vizsgáljuk meg a kérdést, és nevezzük meg a konkrét személyt, akit ellenségként tapasztalunk meg. A megbocsátás akadályá gyakran az, hogy a hozzánk hajigált köveket vitrinben őrizzük, időnként kivesszük őket, leporoljuk, majd visszatesszük őket a jól látható helyre.

[V15] megjegyzést írt: tudjuk, kicsoda *****?

A megbocsátás első lépése annak szándéka: a szeretet és a megbocsátás akarati tett. Az első lépést a gyógyulás útján az jelenti, ha nem ütök vissza. Egy asszony, akit hamis tanúzás miatt zártak börtönbe, azt mondta: sosem tudok megbocsátani az embernek, aki miatt börtönbe kerültem – de minden nap imádkozom érte. A következő lépés tehát az imádság: az ima rám is hat, de a másikat is gyógyítja.

Ahhoz, hogy meg tudjak bocsátani másoknak, először önmagamnak kell megbocsátanom, s e megbocsátás egyben a gyógyulás útja is. Egy történet szerint két Auschwitzból szabadult zárkatárs közül az egyik képes volt megbocsátani, a másik azonban nem. Sok évvel később, visszatérve Auschwitzba, a megbocsátásra kész egykori rab ezt mondta társának: mindörökre fogoly maradsz. Jézus kinyitotta a zárkád ajtaját, te mégis örökre bent maradsz, mert nem vagy szabad!

Fontos úgy néznünk a másik embert, ahogyan Jézus nézi őt. Nem mondhatom, hogy Isten szereti, ha én nem szeretem. S ha nem bocsátok meg, a béke nem lehetséges.

A házasság a megbocsátás iskolája, amelyben Isten naponta hív bennünket az újrakezdésre. Le kell mondanunk arról, hogy mindig a másikat okoljuk, s arról, hogy mindig nekünk van igazunk. A magunk igazának keresésénél többet ér, ha azt keressük, ami előreviszi kapcsolatunkat. Ha szabaddá válunk a megbocsátás által, ám a másik mégsem enged, az ne legyen a mi problémánk: imádkozzunk érte, hogy ő is megtalálja a szabadságát. Ám mindaddig, amíg képes vagyok megsértődni a másakra, én vagyok a középpontban, és nem vagyok szabad.

Kérnünk kell Jézust, hogy gyógyítsa a meg nem bocsátás okozta sebeket. Egy asszony mondta: nehezen tudott csak megbocsátani férjének, amiért az második gyermekük születésekor nem ment be vele a kórházba. Kérdezték, mondta-e férjének, hogy menjen vele, ám ő csak így válaszolt: nem, ezt tudnia kellett volna. Lehet, hogy így van, ám fontos, hogy hatékonyan kommunikáljunk, s a „köveket”, amelyeket hordozunk, újra és újra kiszórjuk az életünkéből.

Családi kör

(szabad változat Arany János nyomán)

Este van, este van: elpihen a világ!
Tévé előtt gunnyaszt mind az egész család.
Villog a képernyő, rombolja az elmét,
Sokan ebben lelik életük értelmét.
Csapong a hülyeség, az eget sodorván:
Horror, krimi, thriller az összes csatormán.
Frankenstein, Dracula, örülnek a kölykök,
A mama kedvence: nyafka Golden Girlök.

Véres, vajjas-kenyér a temető falán,
Batman, ET-kukac jönnek egymás után.
Reggeltől esteig örömeiket lelik
Ahogy a gengszterek egymást ütik-verik.
Étkezés helyett is a Supermant nézik,
Még a "dolgukat" is, bilin ülve végzik.
A képernyő elől el nem mozdulnának,
Napfényt, fákat, mezőt, talán nem is látnak.

Háziasszony nem főz, nincs helye panasznak,
Wrigley gumit rágnak, rája Colát isznak.
Zúg a rock-popzene, ártalmas a fülnek,
Hónapról hónapra egyre csak hülyülnek.
Gyereket nevelni? Eszükbe sem szökik,
Sokkal egyszerűbb, ha tévé elé lökik.
Ott aztán fejlődik, egyre okosodnak,
Sokan nem hogy írni, de olvasni sem tudnak.

Tévé előtt hasal, a kiszolgált kutya,

Évek óta nézi, azért olyan buta.
Haza jön a gazda, munkából fáradtan,
Felbont egy üveg sört, s tévé elé huppan.
Üveges szemekkel bámulja a krimi-t,
Éppen egy kispapnak szúrják ki a szemét.
Autók nyikorognak, robbannak a házak,
Kéjelegve nézi, amint torkot vágnak.

Emberevő cápa, kisgyereket fal fel,
Akit fürdés közben, szüleitől mart el.
Élvezi a család, Hasfelmetsző Jack-et,
S hogy kell beváltani, fedezetlen csekket.
Bankot kirabolni, csupán egy pillanat,
Tisztviselő rendőrt, lövik, mint a nyulat.
Spriccel, folyik a vér, a padló is síkos,
Ilyenkor a tévét kikapcsolni tilos!

Egyik gyerek titkon, apja zsebébe nyúlt,
Hátha akad benne: alma, netán kisnyúl.
Egyiket sem leli: helyettük a halál:
Csőre töltve nehéz belga pisztolyt talál.
Fegyver nélkül jární életveszély máma,
Hálával gondolnak "Nagy Amerikára"!

Hogy ez hová vezet, leírni is félek,
Ettől "nemesedik" a gyermeki lélek!
Pisztoly, bicska, bomba és egy rozsdás bökő,
Így ragyog előttünk "egy új és szebb jövő"!

Charles de Foucauld: Rajtad múlik

Ha lassan baktatsz, a többiek megállnak. Ha te leülsz, ők lefekszenek. Ha te elfáradsz, ők álomba merülnek. Ha te kételkedsz, ők kétségbe esnek.

De!

Ha te felébredsz, ők is kinyitják a szemüket. Ha te előttük haladsz, ők eléd fognak futni. Ha te kezedet nyújtod, ők életüket adják. S ha te imádkozol, ők szentek lesznek.